

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.015.04.2020

Pani
Natasza Sobczak
Dyrektor Biblioteki i Centrum Kultury
Gminy Wejherowo

Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo
ul. Drzewiarza 2
84-241 Gościcino

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/007 – Działalność organów administracji publicznej dotycząca podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo, ul. Drzewiarza 2, 84-241 Gościcino (dalej: „Centrum Kultury”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Natasza Sobczak, Dyrektor Biblioteki i Centrum Kultury Gminy Wejherowo, od 1 stycznia 2017 r. (dalej: „Dyrektor”)
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań na rzecz podtrzymywania tożsamości kulturowej oraz integracji obywatelskiej i społecznej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym oraz uzyskane efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 19 listopada 2020 r. (w tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Hanna Rybczyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/150/2020 z 10 września 2020 r. (akta kontroli str. 1-10)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA W latach 2018-2020³ Centrum Kultury podejmowało skuteczne działania na rzecz społeczności posługującej się językiem kaszubskim, związane z zachowaniem tego języka oraz kultury kaszubskiej.

Oferta Centrum Kultury skierowana była do całej społeczności lokalnej, w tym obejmowała również propozycje adresowane do osób posługujących się językiem kaszubskim. W okresie objętym kontrolą zrealizowano wiele przedsięwzięć skierowanych bezpośrednio do społeczności posługującej się językiem kaszubskim, organizowano koncerty, spektakle, warsztaty o tematyce regionalnej, sprawowano opiekę merytoryczną i pomoc w rozwoju grup amatorskich oraz współpracowano z organizacjami działającymi na rzecz społeczności posługującej się językiem kaszubskim.

Centrum Kultury podejmowało aktywne i skutecznie działania w celu pozyskiwania przychodów z innych źródeł, niż dotacja podmiotowa organizatora, na działania adresowane do społeczności posługującej się językiem kaszubskim. Realizowane w 2019 r. zadanie na rzecz tej społeczności⁴, dofinansowane ze środków Narodowego Centrum Kultury, objęte badaniem NIK, zostało zrealizowane terminowo, a otrzymaną dotację wykorzystano w pełnej wysokości i zgodnie z przeznaczeniem, określonym w umowie o dofinansowanie.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 (dalej: „ustawa o NIK”).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Do 19.11.2020 r.

⁴ Zadanie pn.: „*Legendy kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*”.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niedokonaniu wymaganych zmian w planach finansowych na rok 2019 i na rok 2020, przy czym skutkiem nieprawidłowości w 2019 r. było poniesienie badanych wydatków w wysokościach nieustalonych w planie finansowym na ten rok.

Nieprawidłowość dotycząca planu finansowego na rok 2020 została usunięta w trakcie kontroli NIK.

III. Opis stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja zadań na rzecz podtrzymywania tożsamości kulturowej oraz integracji obywatelskiej i społecznej społeczności posługującej się językiem regionalnym oraz uzyskane efekty

Opis stanu faktycznego

1. Centrum Kultury jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną, wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury Gminy Wejherowo. Zgodnie ze Statutem⁵, celem Centrum Kultury w zakresie upowszechniania kultury, jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców, upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą oraz stymulowanie aktywności społeczności lokalnej i komunikacji społecznej. Do podstawowych zadań w zakresie upowszechniania kultury (§ 6 Statutu) należało m.in.:

- realizowanie projektów z zakresu tradycji narodowej i lokalnej oraz ochrony dziedzictwa narodowego;
- inicjowanie i stwarzanie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, grup twórczych, kół, klubów zainteresowań, sekcji i zespołów oraz tworzenie warunków do rozwoju twórczości, folkloru, rękodzieła ludowego i artystycznego;
- współdziałanie z innymi instytucjami kultury i innymi organizacjami w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych, kulturalnych, edukacyjnych wspierających rozwój lokalny;
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań społeczno-kulturalnych, w tym promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących.

W Regulaminie organizacyjnym Centrum Kultury⁶ określono m.in. wewnętrzną strukturę organizacyjną, zakres działań i kompetencji pracowników oraz zasady planowania pracy.

(akta kontroli str. 11-37)

2. W okresie objętym kontrolą w realizację zadań związanych z organizowaniem i prowadzeniem działalności kulturalnej, służących społeczności lokalnej, zaangażowani byli wszyscy pracownicy Centrum Kultury, praktykanci i wolontariusze, tj.:

- w 2018 r. 15 pracowników, w tym siedmiu bezpośrednio w wydarzenia na rzecz społeczności kaszubskiej, dwie praktykantki i dwóch wolontariuszy;

⁵ Nadanym Centrum Uchwałą Nr XXIV/284/2016 Rady Gminy Wejherowo z 23 listopada 2016 r. w sprawie połączenia samorządowych instytucji kultury – Gminnego Ośrodka Kultury w Gościnnie oraz Biblioteki Publicznej Gminy Wejherowo w Bolszewie (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2016 r. poz. 4326) i zmienionym Uchwałą Nr VIII/84/2019 Rady Gminy Wejherowo z 22 maja 2019 r. w sprawie utworzenia filii Biblioteki Publicznej Gminy Wejherowo oraz w sprawie zmiany statutu Biblioteki i Centrum Kultury Gminy Wejherowo (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2019 r. poz. 2880).

⁶ Wprowadzonym Zarządzeniem Nr 1/2017 Dyrektora Centrum z 2 stycznia 2017 r., zmienionego Zarządzeniem Nr 23/2019 Dyrektora Centrum z 27 maja 2019 r.

- w 2019 r. 16 pracowników, w tym ośmiu bezpośrednio w wydarzenia na rzecz społeczności kaszubskiej;
- w 2020 r.⁷ 14 pracowników, w tym ośmiu bezpośrednio w wydarzenia na rzecz społeczności kaszubskiej.

Ww. pracownicy Centrum Kultury (m.in. specjalista ds. animacji kultury, specjalista ds. animacji kultury i imprez, specjalista ds. organizacji imprez, instruktor ds. kultury) posiadali opracowane zakresy obowiązków, w których szczegółowo określono ich zadania.

(akta kontroli str. 113, 116, 134)

3. Dyrektor opracowała „Program Kadencyjny Biblioteki i Centrum Kultury Gminy Wejherowo na okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2023 r.” (dalej: „Program”), stanowiący załącznik Nr 1 do podpisanej przez nią umowy z Organizatorem⁸ w sprawie warunków organizacyjno-finansowych działalności Biblioteki i Centrum Kultury Gminy Wejherowo (umowa z 29.12.2016 r.).

Program zawierał plan rozwoju Centrum Kultury, w tym: misję, wizję, cele operacyjne (m.in. udoskonalanie oferty programowej i otwarcie się na nowe inicjatywy i trendy kulturowe z wykorzystaniem dotychczasowych doświadczeń i osiągnięć, w oparciu o diagnozę potrzeb kulturalnych, czytelniczych i specyfikę regionu), cele finansowe (m.in. pozyskiwanie funduszy krajowych i zagranicznych na realizację promocji specyfiki kulturowej regionu), oczekiwane rezultaty (m.in. organizacja imprez i przedsięwzięć kulturalnych w oparciu o nawiązaną współpracę z partnerami krajowymi i zagranicznymi, stowarzyszeniami i organizacjami, pozwalająca na promocję regionu) oraz plan działania na lata 2017-2023. Plan ten zawierał tzw. projekty strategiczne, w tym w ramach:

- ochrony dziedzictwa kulturowego:
 - dokumentacja unikatowych zjawisk kultury regionu,
 - zachowanie tradycji i przekazu ludowego dziedzictwa kulturowego,
 - prezentacja dorobku artystycznego zespołów tradycyjnych i działających w oparciu o folklor regionu,
- współpracy z instytucjami i organizacjami:
 - współpraca z placówkami oświatowymi Gminy Wejherowo w ramach organizacji imprez kulturalnych, a w szczególności służących podtrzymywaniu kaszubskiej tożsamości kulturowej.

Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że ww. projekty strategiczne są sukcesywnie realizowane podczas licznych warsztatów, zajęć, spotkań, imprez kulturalnych i rozrywkowych oraz poprzez wspieranie działań grup amatorskich. Działalność skierowana do osób posługujących się językiem kaszubskim, to m.in.:

- opieka merytoryczna i pomoc w rozwoju grup regionalnych takich jak: Chór Gaudeamus, Orkiestra Dęta Gminy Wejherowo, Kapela Kaszubska, a wcześniej „Kaszëbszci Psołë”, wykonujących repertuar w języku kaszubskim oraz Koła Gospodyń Wiejskich, promujące kuchnię i rękodzieło regionalne (grupy posługują się językiem kaszubskim);
- organizacja wydarzeń dla dzieci i dorosłych częściowo w języku kaszubskim (spotkania ze znanymi ludźmi, przedstawienia teatralne);
- organizacja warsztatów o tematyce regionalnej (kuchnia regionalna, rękodzieło).

(akta kontroli str. 113, 115, 120-130)

⁷ Do 19.11.2020 r.

⁸ Gmina Wejherowo reprezentowana przez Wójta.

4. Zgodnie ze Statutem, podstawą gospodarki finansowej Centrum Kultury był roczny plan finansowy, sporządzony przez Dyrektora, z zachowaniem wysokości rocznej dotacji Organizatora.

W planach finansowych Centrum Kultury na rok 2018, 2019 i 2020⁹, w przychodach wykazywano m.in.: planowane kwoty dotacji podmiotowej na działalność bieżącą od Organizatora, która była głównym źródłem przychodów (odpowiednio w wysokości: 1 861,9 tys. zł, 1 896,5 tys. zł i 2 085,6 tys. zł), a także planowane kwoty przychodów z prowadzonej działalności, tj. z działalności podstawowej, najmu i innych źródeł (odpowiednio w wysokości: 80,0 tys. zł, 70,0 tys. zł i 100,0 tys. zł).

Ponadto, w latach 2019-2020 (do 13.08.2020 r.), na realizację zadań bezpośrednio skierowanych do społeczności kaszubskiej, Centrum Kultury otrzymało przychody z innych źródeł, niż dotacja podmiotowa Organizatora, tj. trzy dotacje celowe z Narodowego Centrum Kultury (dalej: „NCK”), w łącznej wysokości 77,0 tys. zł (zadania opisano w pkt 5 wystąpienia).

Kontrola NIK wykazała, że nie dokonano zmiany planu finansowego na rok 2019 w zakresie przychodów i kosztów związanych z finansowaniem zadania pn.: „*Legends kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*” (po podpisaniu jednej umowy z NCK na kwotę dofinansowania 35,0 tys. zł) oraz zmiany planu finansowego na rok 2020 (po podpisaniu dwóch umów z NCK na łączną kwotę dofinansowania 42,0 tys. zł¹⁰, przy czym tę nieprawidłowość usunięto w trakcie kontroli NIK), co opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Wraz z planem finansowym, Centrum Kultury, na każdy rok opracowywało plany merytoryczne (plany głównych imprez kulturalnych) oraz działania kulturalne – plan wydatków z dotacji podmiotowej, będące załącznikami do wydawanych corocznie przez Dyrektora zarządzeń w sprawie zatwierdzenia planu działalności instytucji kultury. W planach merytorycznych ujmowano główne przedsięwzięcia w podziale na poszczególne miesiące.

Organizator nie zgłaszał uwag do sporządzonych przez Centrum Kultury planów finansowych i merytorycznych na rok 2018, 2019 i 2020.

(akta kontroli str. 15, 38-112, 135-139, 223, 225)

5. Centrum Kultury prowadziło aktywnie i skutecznie działania w celu pozyskiwania przychodów z innych źródeł, niż dotacja podmiotowa Organizatora, na działania adresowane do społeczności posługującej się językiem kaszubskim.

W okresie objętym kontrolą Centrum Kultury pozyskało dotacje celowe z NCK w łącznej wysokości 77,0 tys. zł, na realizację zadań bezpośrednio skierowanych do społeczności kaszubskiej i lokalnej, w tym posługującej się językiem kaszubskim, w ramach następujących programów:

- Program EtnoPolska 2019 (umowa nr 105/2019/EP z 24.07.2019 r. na realizację zadania pn.: „*Legends kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*”, wartość zadania: 41,5 tys. zł, w tym dofinansowanie z NCK: 35,0 tys. zł, okres realizacji zadania: od 07.06.2019 r. do 31.10.2019 r., raport z wykonania zadania został zaakceptowany w piśmie z NCK z 20.01.2020 r.);
- Program EtnoPolska 2020 (umowa nr 117/2020/NCK/EP z 30.07.2020 r. na realizację zadania pn.: „*Kaszubskie granie, śpiewanie i żartowanie ciągle na fal*”,

⁹ Zatwierdzonych zarządzeniami Dyrektora, odpowiednio: Nr 1/2018 z dnia 02.01.2018 r., Nr 6/2019 z dnia 07.01.2019 r. i Nr 1/2020 z dnia 07.01.2020 r.

¹⁰ Umowa z 23.07.2020 r. oraz z 30.07.2020 r. (środki z NCK otrzymano 13.08.2020 r.).

wartość zadania: 21,2 tys. zł, w tym dofinansowanie z NCK: 17,0 tys. zł, okres realizacji zadania: od 01.07.2020 r. do 15.10.2020 r.¹¹);

- Program Kultura-Interwencje 2020 (umowa nr 107/2020/NCK/KI z 23.07.2020 r. na realizację zadania pn.: „Pamięć i tradycja w 135 rocznicę urodzin Leona Heykego”, wartość zadania: 41,0 tys. zł, w tym dofinansowanie z NCK: 25,0 tys. zł, okres realizacji zadania: od 18.05.2020 r. do 30.10.2020 r.¹²).

Poza ww. zadaniami, dofinansowanymi w ramach programów (konkursów) organizowanych przez NCK, w okresie objętym kontrolą Centrum Kultury nie realizowało innych zadań na rzecz społeczności posługującej się językiem kaszubskim zleconych przez administrację rządową.

(akta kontroli str. 135-139, 140-164, 207-221, 236-238, 240)

6. W okresie objętym kontrolą Centrum Kultury współpracowało i współdziałało m.in. z takimi organizacjami działającymi na rzecz społeczności posługującej się językiem kaszubskim, jak: Kaszubskie Stowarzyszenie Artystów – wspólna organizacja plenerów malarsko-rzeźbiarskich o tematyce kaszubskiej (w latach 2018-2019 odbyły się wystawy malarskie z portretami ludzi zasłużonych dla kultury kaszubskiej oraz rzeźbiona szopka kaszubska, w 2020 r. – wystawa malarsko-rzeźbiarska nawiązująca do twórczości pisarza kaszubskiego Leona Heyke i jego twórczości w 135 rocznicę jego urodzin), stowarzyszenia działające przy sołectwach Gminy Wejherowo: „Nasze Bolszewo”, „Szansa dla Nas”, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kapino „Eco-Kapino” (współpraca ma charakter stały, organizacje współuczestniczą przy organizacji niektórych imprez kulturalnych), Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie (okazjonalna współpraca, głównie przy okazji konkursu powiatowego z czytania po kaszubsku, Centrum Kultury finansuje nagrody i udostępnia materiały z poprzednich konkursów), Koło Gospodyń Wiejskich Bolszewo, Orle i Łężyce (organizacja imprez, na których promowana jest kuchnia kaszubska i rękodzieło kaszubskie oraz pomoc w pozyskaniu dofinansowania na zakup strojów regionalnych).

Ponadto Centrum Kultury współpracuje ze szkołami w: Gościnnie, Bolszewie, Nowym Dworze Wejherowskim, Górze, m.in. w zakresie organizacji warsztatów Dyskusyjnego Klubu Książki, warsztatów z gliny i rękodzieła kaszubskiego. Efektem stałym jest organizacja ze szkołami akcji „Teatralia Gminne dla dzieci i młodzieży”, w wyniku których podczas warsztatów teatralnych powstają spektakle nawiązujące do tematyki kaszubskiej, w których dzieci używają języka kaszubskiego.

(akta kontroli str. 113, 115-116)

7. Przy tworzeniu corocznej oferty kulturalnej (warsztatów, wystaw, konkursów, teatrów, spotkań z artystami, pisarzami), Centrum Kultury – jak wyjaśniła Dyrektor – kieruje się zgłoszonymi sugestiami w oparciu o przeprowadzone wśród społeczności lokalnej ankiety i oczekiwaniami zgłaszanymi ustnie, a także bierze pod uwagę zapotrzebowanie placówek oświatowych oraz możliwości finansowe. Centrum Kultury, przeprowadzając ankiety, nie wydzielało pytań dotyczących oczekiwanych wydarzeń kulturalnych o tematyce kaszubskiej. Ankiety udostępniane były zarówno w siedzibie głównej Centrum Kultury, jak i filiach, a także rozdawane podczas imprez plenerowych. Na stronie internetowej Centrum Kultury i Facebooku umieszczane były plakaty zachęcające do zgłaszania swoich sugestii odnośnie działań kulturalnych w instytucji. Działania te nie wykazały, aby brakowało wydarzeń w języku kaszubskim.

Dyrektor wskazała, jako przykład, występ kaszubskiego zespołu „Kabaret Kuńda”, który cały swój repertuar posiada w języku kaszubskim, przeplatany językiem

¹¹ Rozliczenie zadania: do 14.11.2020 r.

¹² Rozliczenia zadania: do 29.11.2020 r.

polskim – występ w Bolszewie w 2019 r. cieszył się tak dużym zainteresowaniem, że w 2020 r. zorganizowano już dwa występy (w Kapinie i Bieszkowicach), a w ślad za tym w 2020 r. zrealizowano zadanie w ramach programu EtnoPolska 2020, podczas którego w czterech wsiach Gminy Wejherowo od sierpnia do października odbywały się koncerty zespołów kaszubskich (oferta skierowana była przede wszystkim do środowiska kaszubskiego, gdyż występy odbywały się w języku kaszubskim). Ponadto, na prośbę nauczycieli i w porozumieniu ze szkołami Gminy Wejherowo, Centrum Kultury organizowało „Gminne Teatralia” dla dzieci w wieku szkolnym, które poprzez warsztaty teatralne i stworzone spektakle promowały kulturę kaszubską oraz język, który jest wplątany w teksty przedstawień. Z kolei w 2019 r. zrealizowano zadanie w ramach programu EtnoPolska 2019, które obejmowało legendy kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia – dzieci same stworzyły scenariusz sztuki i przedstawiły ją w języku kaszubskim połączonym z językiem polskim.

(akta kontroli str. 113, 117)

8. Centrum Kultury, w ramach dotacji podmiotowej otrzymywanej od Organizatora na działalność bieżącą i statutową, realizowało działania kulturalne, warsztaty i zajęcia edukacyjne dla całej społeczności, w tym dla osób posługujących się językiem kaszubskim. Były to warsztaty o tematyce regionalnej, spotkania, zajęcia, imprezy kulturalne i rozrywkowe, opieka merytoryczna i pomoc w rozwoju grup amatorskich, jak: Chór Gaudeamus, Orkiestra Dęta Gminy Wejherowo, Kapela Kaszubska, a wcześniej zespół regionalny „Kaszëbszci Psotë”.

W okresie objętym kontrolą Centrum Kultury zrealizowało kilka przedsięwzięć skierowanych bezpośrednio do społeczności posługującej się językiem kaszubskim:

- w 2018 r.: prowadzenie zajęć teatralnych grupy „Zbiérańce” działającej przy Centrum Kultury (wydatковано 3,5 tys. zł);
- w 2019 r.: dwa występy zespołu „Kabaret Kunda”, który cały repertuar ma w języku kaszubskim (2,4 tys. zł), przygotowanie scenariuszy tekstowych w języku kaszubskim dla Kapeli Kaszubskiej działającej przy Centrum Kultury (5,9 tys. zł) oraz prowadzenie warsztatów grupy muzycznej Kapeli Kaszubskiej (7,4 tys. zł);
- w 2020 r.¹³: przygotowanie scenariuszy tekstowych w języku kaszubskim dla Kapeli Kaszubskiej oraz prowadzenie warsztatów grupy muzycznej Kapela Kaszubska (wydatковано odpowiednio: 3,0 tys. zł i 1,8 tys. zł).

Ponadto, w latach 2019-2020 (do 30.09.2020 r.) Centrum Kultury przeznaczyło finansowy wkład własny, w łącznej wysokości 23,3 tys. zł, na realizację zadań dofinansowanych z NCK, skierowanych bezpośrednio do społeczności posługującej się językiem kaszubskim, tj.:

- „*Legendy kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*” (6,5 tys. zł);
- „*Kaszubskie granie, śpiewanie i żartowanie ciągle na fali*” (4,3 tys. zł);
- „*Pamięć i tradycja w 135 rocznicę urodzin Leona Heykego*” (12,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 140-150, 207-221, 238-241)

9. Oferta programowa dotycząca zachowania i rozwoju języka kaszubskiego skierowana była do różnych grup wiekowych oraz do szkół i przedszkoli Gminy Wejherowo. Ofertą bezpośrednio skierowaną do osób mówiących w języku kaszubskim była m.in. działalność Chóru Gaudeamus, grupy muzyczno-teatralnej „Kapela Kaszubska” oraz pośrednio Orkiestry Dętej Gminy Wejherowo (gra utwory kaszubskie). Grupy te były mieszane, zrzeszały dzieci, młodzież i dorosłych. Centrum Kultury, jak wynikało z wyjaśnień Dyrektora, nie posiada bezpośredniej

¹³ Do 04.11.2020 r.

oferty dla placówek oświatowych dotyczącej zachowania i rozwoju języka kaszubskiego, oferta związana jest z konkretnym zapotrzebowaniem zgłaszanym przez te placówki i w większości są to:

- warsztaty artystyczne i rękodzielnicze,
- udział w spotkaniach autorskich dla dzieci i młodzieży,
- udział w zwiedzaniu zabytkowego obiektu w Gościninie wraz z wystawami jakie w nim są prezentowane, m.in. stała wystawa fotografii historycznej związanej z życiem codziennym Kaszub oraz wystawa malarska „Zapomniane zawody”,
- udział w przedstawieniach teatralnych i animacjach.

W ww. wydarzeniach, w 2019 r. wzięło udział ponad 400 osób, a w 2020 r. prawie 300, w tym również uczniowie szkół podstawowych, w których jest nauczany język kaszubski. Dyrektor podała również, że treści kaszubskie, jak i promocja języka kaszubskiego, przekazywana jest pośrednio poprzez ww. działania.

O ofercie społeczność lokalna była informowana poprzez m.in. plakaty rozwieszane na tablicach informacyjnych, w sklepach, szkołach i przedszkolach, ulotki rozdawane w Centrum Kultury i filiach, ogłoszenia (parafie, sołtysi, szkoły), stronę www.bckgw.pl, Facebook oraz stronę internetową Gminy Wejherowo. Dodatkowo, w wydawanym przez Urząd Gminy Wejherowo miesięczniku „Nasza Gmina” oraz kwartalniku „Informator Kulturalny” wydawanym przez Centrum Kultury, znajdowały się informacje o wydarzeniach oraz relacje z odbytych imprez.

(akta kontroli str. 114, 117-118)

10. Dla wszystkich mieszkańców Gminy Wejherowo udział w imprezach kulturalnych, spotkaniach i koncertach był bezpłatny, podobnie jak uczestnictwo dzieci w zajęciach i warsztatach dla nich dedykowanych. Opłaty były pobierane jedynie za wybrane warsztaty dla dorosłych, generujące wysokie koszty (m.in. ceramika, malarstwo).

(akta kontroli str. 114, 117)

11. W wyniku badania¹⁴ prawidłowości wykorzystania przez Centrum Kultury środków otrzymanych z NCK w formie dotacji celowej na realizację zadania pn.: „*Legenda kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*”¹⁵ (na podstawie umowy nr 105/2019/EP dotyczącej dofinansowania zadania w ramach Programu EtnoPolska 2019 ze środków finansowych NCK z 24.07.2019 r.), w wysokości 35,0 tys. zł, stwierdzono, że:

- wydatki na realizację zadania poniesiono w okresie wskazanym w umowie,
- zadanie zostało zrealizowane w terminie i zakresie określonym w umowie,
- dotacja została wykorzystana w pełnej wysokości, zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie¹⁶.

Zadanie polegało na organizacji warsztatów teatralnych (warsztaty były realizowane w okresie 1-10.08.2019 r. i uczestniczyło w nich łącznie 31 osób), podczas których zostało stworzone przedstawienie nawiązujące do tematyki legend kaszubskich. W trakcie warsztatów dzieci uczyły się aktorstwa, charakteryzacji, tworzenia scenografii, a umiejętności nabyte podczas warsztatów zostały wykorzystane podczas pisania, przez uczestników, sztuki opartej na baśniach i legendach

¹⁴ Badaniem objęto zadanie zrealizowane w 2019 r. (w 2018 r. Centrum nie uzyskało dotacji celowej na zadania skierowane do społeczności posługującej się językiem kaszubskim).

¹⁵ W 2018 r. Centrum Kultury nie realizowało zadań na rzecz społeczności posługującej się językiem kaszubskim, finansowanych ze środków dotacji celowej, a w 2019 r. było tylko jedno takie zadanie.

¹⁶ Ze środków tych sfinansowano m.in.: wynagrodzenie prowadzących warsztaty (16,5 tys. zł), transport i wyżywienie (9,0 tys. zł), wynagrodzenie koordynatora zadania (5,5 tys. zł), nagłośnienie i montaż/demontaż sceny (3,4 tys. zł).

z Kaszub. Jednym z osiągniętych rezultatów tego zadania¹⁷ było m.in. pokazanie Kaszub jako regionu o bogatej historii, budowanie świadomości regionalnej, wzrost szacunku do spuścizny ludzi z Kaszub, kształtowanie poczucia przynależności do społeczności kaszubskiej poprzez napisanie i wystawienie sztuki opartej na baśniach i legendach kaszubskich, doskonalenie języka kaszubskiego, zainteresowanie bogatą historią, literaturą i kulturą regionu oraz przełamywanie wewnętrznych barier w odbiorze sztuki.

(akta kontroli str. 140-206)

12. Centrum Kultury, zgodnie z wymogiem określonym w § 8 pkt 1 ww. umowy o dofinansowanie, sporządziło „Raport z wykonania zadania Programu EtnoPolska 2019 ze środków Narodowego Centrum Kultury” („*Legendy kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*”), według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do umowy. Raport, wraz z wymaganą dokumentacją, został złożony do NCK 12.11.2019 r., tj. z zachowaniem terminu określonego w umowie.

Do Centrum, 28.01.2020 r. wpłynęło pismo z NCK, informujące, że rozliczenie dotacji udzielonej przez NCK w Programie EtnoPolska 2019, na podstawie umowy 105/2019/EP na zadanie „*Legendy kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*”, w kwocie 35,0 tys. zł zostało przyjęte i zatwierdzone w całości.

(akta kontroli str. 156-164)

Zarówno w trakcie realizacji ww. zadania pn.: „*Legendy kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*”, ani po jego zakończeniu (do dnia zakończenia kontroli NIK, tj. 19.11.2020 r.), NCK nie przeprowadziło kontroli prawidłowości wykonywania zadania przez Centrum Kultury, w tym wydatkowania przekazanych mu środków finansowych.

(akta kontroli str. 222-225)

13. Centrum Kultury co miesiąc sporządzało sprawozdania z wykonanych zadań kulturalnych, uwzględniające daty i ilości osób, które skorzystały z oferty (w tym z warsztatów i zajęć), które przekazywane były do Wójta Gminy Wejherowo. Jak podała Dyrektor, efekty działalności Centrum Kultury oceniane są na podstawie ww. sprawozdań, z których wynika (po liczbie osób uczestniczących), jakie wydarzenia cieszą się popularnością, a jakie nie, np. udział 50 osób na wydarzeniu w miejscowości zamieszkałej przez 500 osób na występach zespołów kaszubskich jest sukcesem, jednak tyle samo osób w miejscowości zamieszkałej przez 7 000 osób jest sygnałem, że wydarzenie nie spotkało się z aprobatą społeczności lokalnej. Efektem tych analiz jest łączenie wydarzeń w języku kaszubskim z występami zespołów w języku polskim, przez co na jednym wydarzeniu możemy zaspokoić potrzeby większej ilości mieszkańców, a nawet całych rodzin (często zdarza się, że dziadkowie lub rodzice mówią po kaszubsku, ale dzieci już nie). Oferta kulturalna i warsztatowa Centrum Kultury jest jednak przede wszystkim skierowana do ogółu społeczności, ponieważ przeważająca liczba mieszkańców jest napływowa i nie zna języka kaszubskiego.

(akta kontroli str. 52-63, 80-90, 114, 118-119)

14. W związku z pandemią, Dyrektor wydała 12.03.2020 r. Zarządzenie Nr 12/2020 w sprawie przeciwdziałania rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej COVID-19, którym ograniczyła (do odwołania) funkcjonowanie Centrum Kultury poprzez m.in.:

- odwołanie zaplanowanych wydarzeń artystycznych i kulturalnych,
- odwołanie zaplanowanych warsztatów cyklicznych i jednorazowych oraz spotkań sekcji artystycznych.

¹⁷ Opisanych w Raporcie z wykonania zadania Programu EtnoPolska 2019 (z 12.11.2019 r.).

Dyrektor wyjaśniła, że w okresie zamknięcia, Centrum Kultury, działając na rzecz społeczności lokalnej, przygotowało i złożyło wnioski o dofinansowanie do NCK¹⁸, przeprowadzono przegląd całego księgozbioru, dokonano prac porządkowych na terenach będących własnością Centrum Kultury. Ponadto, w związku z pandemią COVID-19 Centrum Kultury uczestniczyło w projekcie online realizowanym przez Dom Kultury w Luzinie pn.: „Nie damy się! Kultura w Twoim Domu”, skierowanym do całej społeczności lokalnej (społeczności posługującej się językiem kaszubskim, różnych grup społecznych, wiekowych, mieszkańców).

(akta kontroli str. 114, 119, 131-133)

Poza 2020 r., w którym nastąpiła konieczność ograniczenia działalności z powodu choroby zakaźnej COVID-19, Dyrektor wyjaśniła, że nie wystąpiły żadne czynniki negatywne, które miałyby wpływ na zakres i efektywność prowadzonej działalności merytorycznej skierowanej do społeczności lokalnej. Zarówno środki finansowe, jak i warunki lokalowe były na zadowalającym poziomie.

(akta kontroli str. 135, 139)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- po podpisaniu 24.07.2019 r. umowy z NCK dotyczącej dofinansowania zadania w ramach Programu EtnoPolska 2019 („*Legendy kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*”), na podstawie której Centrum Kultury uzyskało 07.08.2019 r. przychód z tytułu dotacji celowej w kwocie 35,0 tys. zł, nie dokonano zmiany planu finansowego na rok 2019. Plan finansowy na 2019 r. nie uwzględniał w tym roku również kosztów na realizację ww. zadania;
- po podpisaniu dwóch umów z NCK¹⁹ dotyczących dofinansowania zadania w ramach Programu Kultura-Interwencje 2020 oraz Programu EtnoPolska 2020 (na łączną kwotę dofinansowania 42,0 tys. zł), na podstawie której Centrum Kultury uzyskało 13.08.2020 r. przychód z tytułu dotacji celowej w kwocie odpowiednio: 25,0 tys. zł i 17,0 tys. zł, nie dokonano zmiany planu finansowego na rok 2020 (nieprawidłowość usunięto w trakcie kontroli NIK, tj. 12.10.2020 r.).

Stanowiło to naruszenie art. 52 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁰, zgodnie z którym zmiany w zakresie przychodów i kosztów ujęte w rocznych planach finansowych jednostek sektora finansów publicznych wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym.

Z wyjaśnień Dyrektora wynikało m.in., że powyższe nieprawidłowości powstały w wyniku niedopatrzenia i nie były zamierzone.

Niedokonanie zmian w planie finansowym na rok 2019 skutkowało tym, iż badanych wydatków na realizację zadania pn.: „*Legendy kaszubskie widziane oczami młodego pokolenia*” dokonano z naruszeniem przepisów określonych w art. 44 ust.1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, zgodnie z którymi wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

(akta kontroli str. 71, 91, 100, 140-155, 206-231, 236-237)

¹⁸ Dotyczyły realizacji zadań pn.: „*Kaszubskie granie, śpiewanie i żartowanie ciągle na fali*” oraz „*Pamięć i tradycja w 135 rocznicę urodzin Leona Heykego*”.

¹⁹ Umowa z 23.07.2020 r. dot. dofinansowania zadania w ramach Program Kultura-Interwencje 2020 („*Pamięć i tradycja w 135 rocznicę urodzin Leona Heykego*”) – 25,0 tys. zł oraz umowa z 30.07.2020 r. dot. dofinansowania zadania w ramach Programu EtnoPolska 2020 („*Kaszubskie granie, śpiewanie i żartowanie ciągle na fali*”) – 17,0 tys. zł.

²⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

IV. Uwagi i wnioski

- Wniosek W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:
- zapewnienie wprowadzania zmian w planie finansowym Centrum Kultury w celu prawidłowego dokonywania wydatków.
- Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 16 grudnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

Kontroler

Hanna Rybczyńska

Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

2 up.

WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Ewa Duszcza

.....
podpis

